

цифрової грамотності, включно з навичками безпечного користування інтернетом та критичного мислення щодо отримання та оцінки інформації. Технічні заходи включають впровадження сучасних засобів захисту віртуального середовища та регулярне оновлення програмного забезпечення з метою мінімізації можливих ризиків. Соціальний аспект акцентує увагу на важливості виховання відповідального ставлення до власного інформаційного контенту, пропагування етичності у взаємодії в мережі та створення підтримуючого середовища між однолітками.

Таким чином, найбільш ефективні стратегії захисту здобувачів освіти від цифрових загроз ґрунтуються на формуванні критичної свідомості та розумінні відповідального ставлення до інформації і технологій щодо безпеки в інформаційному просторі. Значну роль у цьому процесі відводиться вчителю як посереднику між здобувачами освіти і цифровим середовищем, який має формувати навички критичного мислення та безпечної поведінки.

Список використаних джерел

1. Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
2. Найдьонова Л. А. Кібербулінг у підлітковому рейтингу інтернет-небезпек. *Психологічні науки: проблеми і здобутки*, 2018. Вип. 1. С. 141–159.
3. Пилипишина І. І. Протидія кібербулінгу як забезпечення права дитини на безпеку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*, 2024. Т. 1, № 83. С. 141–150.
4. Федоренко О., Фесенко А., Зима Г. Розвиток медіаграмотності учнів під час вивчення інформатики. *Збірник наукових праць фізико-математичного факультету ДДПУ*, 2024. № 14. С. 66–74.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Міщук Антон Юрійович

здобувач третього рівня вищої освіти спеціальності Математика
Волинський національний університет імені Лесі Українки
anton.mi.ju@gmail.com

Сучасна освіта функціонує в умовах тотальної цифровізації та постійного обміну інформацією. Це вимагає від майбутніх педагогів не лише глибоких знань із предметів, а й здатності ефективно працювати з інформаційними потоками, критично оцінювати медіаконтент та навчати цих навичок своїх здобувачів освіти. Актуальність розвитку медіаграмотності зростає через значне поширення маніпуляцій та дезінформації. Тому цілеспрямоване навчання студентів педагогічних коледжів критичному сприйняттю медіа стає обов'язковим елементом їхньої професійної підготовки.

Проблема медіаграмотності перебуває в центрі уваги як вітчизняних (Т. Бешок, В. Биков, Г. Васянович, Д. Вербівський, О. Волошенюк, О. Жмурко, С. Литвинова, В. Підгурська, Т. Цегельник ін.) так і зарубіжних дослідників (Д. Бакінгем, Р. Хоббс, Г. Дженкінс, Н. Карр, Д. Келлнер, Дж. Шейр, В. Поттер та

ін). Українські науковці розглядають цей феномен як невід’ємну частину цифрової компетентності, що охоплює вміння критично розбирати інформацію, трактувати медіатексти та створювати власний контент.

Зарубіжні дослідники наголошують на необхідності включення медіаосвіти в систему підготовки вчителів. При цьому цифрові технології розглядаються як дієвий інструмент для вдосконалення ключових професійних навичок майбутніх фахівців.

У європейській освітній практиці медіаграмотність визначається як елемент цифрової компетентності. Згідно з концепцією DigCompEdu, викладачі мають продуктивно застосовувати цифрові інструменти для навчання та розвитку [5].

Вітчизняні дослідники поділяють цю точку зору, розглядаючи медіаграмотність як невід’ємну частину цифрової компетентності. Т. Цегельник акцентує на важливості цифрової трансформації в освітньому середовищі, а цифрова компетентність загалом вважається фундаментальною умовою для оновлення системи освіти [4].

Мета дослідження – розглянути особливості формування медіаграмотності у майбутніх педагогів під час їхньої професійної підготовки.

Медіаграмотність розглядається як складова професійної компетентності майбутнього педагога. Медіаграмотність сучасного вчителя включає здатність: критично оцінювати інформацію; аналізувати медіатексти; використовувати цифрові ресурси у професійній діяльності; створювати освітній медіаконтент. Вона забезпечує ефективну комунікацію в цифровому середовищі та сприяє формуванню інформаційної культури здобувачів освіти [1].

Цифрові технології висвітлено як засіб розвитку медіаграмотності. Впровадження цифрових інструментів у систему педагогічної освіти створює значні можливості для підвищення рівня медіаграмотності студентів [2; 3]. До найбільш дієвих засобів належать:

- навчальні платформи (зокрема Moodle та Google Classroom);
- інструменти для розробки відеоматеріалів та презентацій;
- онлайн-дошки для інтерактивної взаємодії;
- використання соціальних мереж як освітнього ресурсу.

Завдяки цим технологіям студенти активніше долучаються до навчання, опановують методи аналізу даних та вдосконалюють критичне мислення [4].

Таким чином, практична реалізація розвитку медіаграмотності майбутніх учителів базується на поєднанні інтерактивних методів навчання, цифрових технологій та критичного аналізу інформації. Зарубіжний досвід свідчить, що саме діяльнісний підхід забезпечує ефективне формування медіакомпетентності та готовність педагогів до роботи в умовах сучасного інформаційного середовища.

Для ефективного вдосконалення навичок медіаграмотності застосовуються такі методи [2; 3]:

- критичний розбір медіатекстів (рекламних повідомлень, новин та контенту соцмереж);
- розробка власних медіапродуктів (блогів, подкастів або відеороликів);
- реалізація проєктів, спрямованих на перевірку достовірності даних;

– організація дебатів та дискусій щодо змісту медіаповідомлень.

Ці підходи допомагають здобувачам освіти опанувати практичні вміння роботи з інформаційними потоками та розвивають критичне мислення [2; 3]. Ключовим елементом навчання майбутніх педагогів є застосування методів, орієнтованих на практику, що дозволяють розвивати медіаграмотність через безпосередню роботу з цифровими інструментами [1]. Зарубіжний досвід демонструє ефективність використання інтерактивних підходів, що поєднують теоретичну підготовку з практичною діяльністю студентів.

Одним із найпопулярніших методів підготовки є проєктне навчання (project-based learning). У межах цього підходу студенти займаються розробкою власних медіапродуктів, зокрема: відеороликів; подкастів; блогів; цифрових презентацій. Дослідження підтверджують, що така діяльність стимулює розвиток креативності, критичного мислення та вміння аналізувати інформацію.

Ефективним інструментом навчання є кейс-метод (case study), що базується на розборі практичних ситуацій, пов'язаних із маніпуляціями в медіа або поширенням неправдивої інформації. Під час виконання таких завдань майбутні вчителі опановують навички:

- виявлення фейків;
- перевірки достовірності джерел;
- формування обґрунтованих висновків.

За кордоном активно впроваджують методи критичного розбору медіатекстів, що охоплюють роботу з соцмережами, рекламою та новинами. Студенти вчать досліджувати структуру повідомлень, визначати їхню цільову аудиторію, розпізнавати приховані підтексти та оцінювати потенційний вплив контенту. Такий підхід допомагає розвинути навички свідомого сприйняття інформації та здатність чинити опір маніпулятивним впливам.

Особливу роль у підготовці відіграють відкриті освітні ресурси та онлайн-курси (MOOCs), які надають майбутнім учителям можливість самостійно вдосконалювати рівень медіаграмотності. У закордонних університетах такі курси активно впроваджують у навчальні плани, що допомагає студентам опанувати навички самоосвіти та забезпечує їхній безперервний професійний розвиток.

Педагогічні умови ефективності процесу:

1) Для того щоб розвиток медіаграмотності був успішним, необхідно забезпечити такі умови:

2) Включення елементів медіаосвіти безпосередньо у зміст навчальних предметів.

3) Впровадження цифрових технологій на системній основі.

4) Заохочення студентів до індивідуальної роботи з різними медіаресурсами.

5) Формування у майбутніх педагогів стійкої мотивації до критичного сприйняття інформації.

6) Постійне вдосконалення рівня цифрової компетентності самих викладачів.

Отже, в умовах сучасного цифрового світу становлення медіаграмотності майбутніх педагогів стає обов'язковим складником їхньої фахової підготовки. Використання цифрових технологій є дієвим інструментом, що дозволяє формувати інформаційну культуру, розвивати навички критичного мислення та вміння аналізувати медіаконтент.

Майбутні наукові пошуки варто зосередити на створенні новітніх методик, які дозволять ефективно інтегрувати медіаосвіту в освітній процес педагогічних коледжів.

Список використаних джерел

1. Бешок Т. Формування інформаційної культури майбутніх педагогів. Львів: Каменяр, 2020. 200 с.
2. Вербівський Д. Медіаграмотність як складова професійної підготовки. Київ: Либідь, 2021. 184 с.
3. Підгурська В. Використання цифрових ресурсів у підготовці педагогів. Київ: Освіта, 2024. 220 с.
4. Цегельник Т., Петров І., Коваленко О. Потенціал застосування цифрових технологій. Київ: Наукова думка, 2024. 256 с.
5. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators (DigCompEdu). Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 88 p.

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ВІДЕОКОНТЕНТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Луценко Галина Василівна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри автоматизації
та комп'ютерно-інтегрованих технологій

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
lutsenkog@vu.cdu.edu.ua

Тінькова Дар'я Сергіївна

доктор філософії, старший викладач кафедри автоматизації
та комп'ютерно-інтегрованих технологій

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
tinkovads@vu.cdu.edu.ua

У сучасному світі процес цифровізації охоплює всі сфери суспільного життя, і освіта не є винятком. Цифрові технології трансформують способи здобуття знань, комунікації та організації освітнього процесу, що актуалізує потребу у формуванні в педагогів відповідних цифрових компетентностей. Особливо це стосується майбутніх учителів інформатики, які не лише навчають роботі з інформаційно-цифровими технологіями, а й виступають носіями інноваційних підходів до навчання в умовах сучасної цифрової освітньої екосистеми.

Одним із ключових орієнтирів підготовки сучасного вчителя є Професійний стандарт учителя загальної середньої освіти [1]. Він передбачає, що педагог

«Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи», 9 квітня 2026, № 17